

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת מטות תשפ"ב | גליון מס' 353

מחדש לנו הפסוק, באומרו צרור ואפילו בשבת. ויש לומר, כי אין מלחמה זו, כשאר מלחמות מצווה. זאת, משום שהיתה מיתתו של משה, תלויה במלחמה זו. במקרה כזה, לא שייך לומר הטעם, ששקולה הריגת אויבי ה', כנגד כל המצוות. אחר, ומנגד תלויה בדבר, גם מיתתו של אוהב ה'.

אומנם אם כנים הדברים, תחזור כעת הקושיה הראשונה למקומה. מדוע הותר באמת, לצאת למלחמה זו אפילו בשבת.

ברם, לפי דברי הש"ך שבראש דברינו, יבואר הכל על נכון. כי גנה כתב ה'בית יוסף', (אורח חיים סימן רמט, בשם הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש), לבאר הטעם שאין צרים על עיירות, שלושה ימים סמוך לשבת. והוא, משום שבשלושת הימים הראשונים למלחמה, מצויים הצרים והלוחמים בפרד, עד שאינם יכולים ליהנות ממאכל ומשתה. והרי הם בטלים ממצות עונג שבת.

לפי זה, במלחמת מדין שהתנהלה בדרך נס, ולא הוצרכו הלוחמים לעשות מאומה, לא היה להם שום פחד. וממילא, גם לא היה שום חשש, לביטול עונג שבת. נמצא איפה, כי יכולים היו בשופי לצאת למלחמה, אפילו בשבת עצמה, מבלי לחשוש למאומה. ואת זה עצמו, מבקש הפסוק ללמדנו בתיבת צרור, שאין להם לירא משום דבר ולכן, הם יכולים לצאת אל המלחמה, אפילו בשבת.

אלא, שאם כן נשאלת השאלה, מדוע הוצרכו בני ישראל, ליטול עמם למלחמה את חצוצרות התרועעה. הלא החצוצרות נועדו, בכדי להריע בהם ולהתפלל לה', מפחד המלחמה. כמאמר הכתוב (לעיל י ט), 'וכי תבואו למלחמה בארצכם וגו' והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאויביכם'. אך במלחמה זו, שלא היה בה שום פחד, לאיזה צורך נזקקו להם.

אין זאת אלא, שהוצרכו לקחת את החצוצרות, כדי להכריז עמהם על כניסת השבת. ובאמת, עצם הדבר שהצטוו לקחת עמם חצוצרות, היה לימוד עבורם, כי אין להם לירא, ומותר להם לצאת למלחמה אפילו

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיק (במדכר לא ט)

ילמדנו רבנו, כמה תקיעות תוקעין בערב שבת, כדי לבטל את העם מן המלאכה. כך שנו רבותינו, שלוש תקיעות תוקעין בערב שבת. כיצד, חזן הכנסת נוטל את החצוצרות, ועולה לגג גבוה של עיר ותוקע. כל מי שהיה רחוק מן העיר, היה נפטר ממלאכתו וחוזר ובא. ותוקע שניה, הקרובין נכנסין לעיר. שלישית תוקע, והיו מטמינין את החמין ומדליקין את הנר. גמר מלתקוע, היתה קדרה על גבי כירה, מניחין אותה בארץ. ואם היה הנר ביד האשה, מנחת אותה בארץ.

השבת מתקדשת בחצוצרות. (מלכ"ס נחמואל מטות ט)

דברי המדרש תמוהים במאוד. כי מה עניין הכנסת השבת, על ידי תקיעה בחצוצרות, לסיפור מלחמת מדין.

ויש לפרש, על פי חידושו של הש"ך (פרשת מטות ד"ה ובמדרש), כי במלחמת מדין, לא היו צריכים בני ישראל, להשתמש כלל בכלי זיין. ולא ציווה עליהם ה' (להלן פסוק ג), אלא 'זיהיו על מדין'. כלומר, שיתראו אל המדינים כאילו באים עליהם למלחמה, בדרך הטבע. אבל המלחמה עצמה, תהיה נעשית בדרך נס, מאיליה. עיי"ש שמוכיח דבריו ומפרש לפי זה, כמה עניינים.

עוד יש להקדים, בביאור לשון הפסוק (לעיל כה יז), 'צרור את המדינים והכיתם אותם'. מדוע לא אמר, צור, שהוא לשון ציווי. כמו סוב, דום. ויש לומר, שבא לרמוז להם בריבוי זה, כי יכולים הם לעשות את המלחמה, באיזה יום שירצו. ואפילו בשבת.

אולם, אם אכן כן, יקשה מכאן על דינא דגמרא, 'אין צוין על עיירות של גוים, פחות משלושה ימים סמוך לשבת'. אלא בעל כורחנו לומר, שבמלחמת מצווה הדין שונה. כי צריך למהר בה, ואפילו בשבת, לבלתי החמיץ את המצווה. שכן, שקולה היא מצות הריגת אויבי ה', כנגד כל המצוות.

אך לפי זה, שוב חוזרת הקושיה למקומה. כי אם הכלל הוא, שמתור לצאת למלחמת מצווה אפילו בשבת, מה

בשבת. זאת, בנוסף למה שהצטוו בלשון צרור.

מעתה, יבוארו דברי המדרש כמין חומר. כי ממה שנאמר 'נקם נקמת בני ישראל וגו' אחר תאסף אל עמיך, למדנו שמיתת משה תלויה במלחמה זו. ואם כן, מדוע נאמר צרור, אפילו בשבת. אלא בעל כורחנו לומר, כפירוש הש"ך וכנ"ל. אך אם כן, למה הוצרכו לחצוצרות. אין זאת אלא, כדי להכריז על כניסת השבת. לכן שואל כאן המדרש, כיצד הן אותן התקיעות של ערב שבת.

(זרע שמשון פרשת מטות, מאמר ג)

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך (כמדכר לז ט)

יש להתבונן בדבר, מדוע תלה השי"ת, את מיתתו של משה, בנקמת בני ישראל במדינים.

ויש לפרש, כי הנה כתבו המקובלים, (ראה ילקוט ראובני פרשת מטות, בשם 'גליא רזא'), שכל מלך או שר מישאל, שבא לעשות נקמה באיזו אומה, צריך שיהיה לו איזשהו קשר עמה. כגון פנתס אשר היה מבנות פוטיאל, זהו יתרו כהן מדין, הוא זה שנשלח ללחום במדין. עיי"ש שמביא עוד דוגמאות.

ביאור העניין, על פי מה שפסק ב'שולחן ערוך', (אורח חיים סימן קנד סעיף ג), כי תשמישי קדושה, כגון תיקים של ספרים, תפילין ומזוזות, יש בהם קדושה וצריך לגונן. אולם כתב הרמ"א (שם סעיף א), שארון הבנוי בחומה, אם הספרים מתקלקלים בו, אין בו קדושה. וביאר טעמו ב'מגן אברהם' (שם ס"ק א), שארון זה, מלכתחילה לא חלה עליו קדושה. אחר ואינו תשמיש לקדושה, אלא מזיק לה.

והנה נודע מפיהם של חכמי האמת, כי כל הנשמות הקדושות, היו שבויות בתחילה בידי הקליפה. כמו שמצאנו שיצא אברהם מתרח. ועליו הכתוב אומר (איוב

יד ד), 'מי יתן טהור מטמא לא אחד', (במדבר רבה יט א). וכן על דוד המלך נאמר (תהלים פט כא), 'מצאתי דוד עבדי'. ודרשו חז"ל (בראשית רבה מא ה), 'היכן מצאתיו, בסדום'. ועוד כהנה וכהנה.

לאור זאת, היה מקום לומר, כי אין לנו להילחם, באומות שהיו שרויות בהן, אותן נשמות קדושות, משום שהיו להן לאכסניא. ודינן כתשמישי קדושה, אשר טעונים גניזה. מאידך גיסא, יתכן גם לומר להיפך. כי שמא היו האומות מזיקות, לאותן נשמות קדושות, בעת שהותן בקרבן. ועוד, שמנעו מאותן הנשמות, לבוא לעולם קודם לכן. ואם כן, דינן של אותן אומות, כארון הבנוי בחומה, אשר אין בו שום קדושה, כיון שהוא רק מזיק לספרים.

ומי יגלה לנו מהי האמת. איזה צד הוא הנכון. אשר על כן, נדרש שדווקא אותו הניצוץ קדוש, יהיה הוא זה שילחם, באומה אשר שהה בקרבה. כי רק הוא יודע, האם הקליפה של אותה אומה, הזיקה לו או הועילה. והוא אשר יידע לנכון, האם מנעו ממנו, לעשות מצוות קודם לכן. וכעין זה נפסק ב'שולחן ערוך' (חושן משפט סימן שפח סעיף א), כי המזיק ממון חבירו ואין ידוע מה הזיק, הניזוק נשבע ונוטל. כיצד, הרי שלקח כלי סתום מחבירו, והטילו לים או שרפו באש, וטען הניזוק שהיה מלא מרגליות וכיצא, נאמן.

ברם, מלבד אותו הניצוץ, אף אחד אחר, לא יוכל לברר ולידע את האמת. לכן, אף אחד מלבדו, אינו יכול להילחם באותה אומה. ואדרבה, דורו של אותו ניצוץ קדוש, הוא ודאי שלא יוכל להילחם. כי אותו הדור, הוא זה שנהנה מגילוי של הניצוץ, דווקא בדור זה.

והנה משה רבינו, הלא התגדל בתוך קליפת מדין, ואף נשא שם אשה. לכן היה בצרך, שדווקא הוא יצווה על המלחמה במדין. אולם, אם היו ממתנינים בני ישראל, עד אחרי מיתתו, שוב לא היו יכולים, להילחם ולנקום את נקמת ה' במדין.

(זרע שמשון פרשת מטות, מאמר ד)

טוב שמוע

בשורה משמחת

מתקיים שיעור בספרים הקדושים זרע שמשון וכן לאשרי, מידי ליל שישי בשעה 10 בלילה

בבית המדרש קהילת רבי עקיבא, רח' רבי עקיבא 23, ברכפלד.

כמו כן אנו משתפים את הציבור ברצון המשותף לעשות סעודה לכבוד השלמת הסדרה 'זרע שמשון המפואר' ונשמח לשמוע רעיונות.

בברכה, מכון תולדות שמשון, 05276-97791

להארות משוב וכן לקבלת העלון במייל lk0772027554@gmail.com